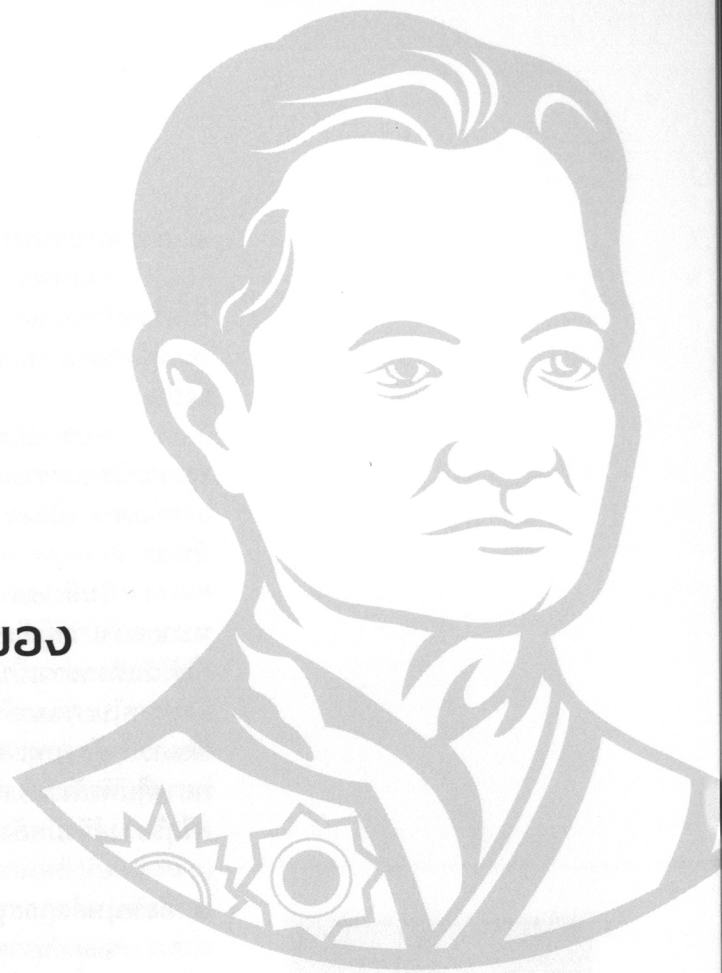

ปกรณัมแห่งพลังชีวิต เพื่อขับเคลื่อนภารกิจบ้านเมืองของ สมเด็จพระยา บรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค)

■ วรพรรณ ศรียากย์

บทนำ

สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) เป็นข้าราชการในแผ่นดินกรุงรัตนโกสินทร์ถึง ๔ รัชกาล คือ สมัยรัชกาลที่ ๒-๕ แต่มีชีวิตยืนยาวถึง ๕ แผ่นดิน เกิดสมัยปลายรัชกาลที่ ๑ เริ่มรับราชการตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๒ ต่อเนื่องมาถึงสมัยรัชกาลที่ ๓ รัชกาลที่ ๔ และรัชกาลที่ ๕ แล้วพิราลัย บ้านพักของท่านนั้น เรียกขานกันโดยทั่วไปว่าบ้านสมเด็จพระยา ต่อมาใช้มงคลนามนี้ เป็นนามสถาบันการศึกษาของชาติซึ่งมีพัฒนาการเรื่อยมา จนกระทั่งเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ดังเห็นและเป็นอยู่ในปัจจุบัน ด้วยสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ คือ เสาหลักของแผ่นดินชาติบ้านเมือง เป็นรองก็แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเท่านั้น เมื่อพิจารณาในมิตินี้อย่างใคร่ครวญ อาจกล่าวได้ว่า เบื้องบนหรือสวรรค์ส่งท่านลงมาทำนุบำรุงชาติบ้านเมือง คุณูปการที่ท่านบำเพ็ญไว้ยิ่งใหญ่ไพศาลเห็นได้จริงแท้

เมื่อผู้เขียนศึกษาค้นคว้าองค์ความรู้ปกรณัมทางโหราศาสตร์บางประการ เพื่อเชื่อมโยงกับสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ในอีกมิติหนึ่ง ก็พบคำตอบซึ่งช่วยคลี่คลายข้อสงสัยในมหาบุรุษผู้นี้ได้อย่างน่าพอใจ จึงเขียนเป็นบทความปกิณกะนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวเนื่องกับท่านให้ผู้สนใจได้รู้ด้วย โดยมีเนื้อหา ๔ ประการ ได้แก่ กำเนิดในวันทรงพลังสูงสุด คือมนุษย์ดาวธนูและไฟประทีปในทิศบูรพา ครุเทพปีกรักษาจึงเปรื่องปราด และธาตุไฟ-น้ำสู่วิถีงาน-ชีวิต กล่าวรายละเอียดดังต่อไปนี้

“นามสถาบันการศึกษาของชาติ ซึ่งมีพัฒนาการเรื่อยมา จนกระทั่งเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ดังเห็นและเป็นอยู่ในปัจจุบัน ด้วยสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ คือ เสาหลักของแผ่นดินชาติบ้านเมือง เป็นรองก็แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเท่านั้น”

๑. กำเนิดในวันทรงพลังสูงสุด

สมเด็จพระยาบรมมมหาศรีสุริยวงศ์กำเนิดในวันศุกร์ ขึ้น ๗ ค่ำ เดือนยี่ ตรงกับวันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๓๕๑ เป็นปีที่ ๒๖ ในปลายแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปีนันตรงกับปีมะโรง และวันนั้นเป็นวันธงชัย

คนเกิดปีมะโรงมักเยือกเย็นในคำพูด กล่าวอะไรย่อมเป็นที่พอใจของทุกผู้ทุกนาม โดยเฉพาะผู้ใหญ่ ทั้งกษัตริย์ ขุนนาง สมณะชีพรามณ์ ตลอดจนนักปราชญ์ราชบัณฑิต เนื่องจากยึดมั่นในคำพูด จิตใจเด็ดขาด รู้หลักนักปราชญ์ รู้ลาดเข้าสังคม

วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๓๕๑ เป็นวันธงชัยหรือวันแห่งชัยชนะ อาจหมายความว่าผู้เกิดในวันนี้ เมื่อก่อปรการงานใด ประสบความสำเร็จทุกอย่างไปได้ วันดังกล่าวเป็นวันศุกร์ มีพระศุกรจารย์เป็นเทวดาประจำวัน มีกำลังวัน ๒๑ ซึ่งสูงสุดในบรรดากำลังวันทั้ง ๘ วันในจักรวาล โดยอาทิตย์กำลัง ๖ จันทร์กำลัง ๑๔ อังคารกำลัง ๘ พุธ-กลางวันกำลัง ๑๗ เสาร์กำลัง ๑๐ พฤหัสบดีกำลัง ๑๙ ราหู-พุธกลางคืนกำลัง ๑๒ และศุกร์กำลัง ๒๑ ด้วยเหตุนี้กระมัง สมเด็จพระยาบรมมมหาศรีสุริยวงศ์จึงมีพลังมีรู้หมดสิ้นที่จะประกอบภารกิจงานทุกสิ่งอย่าง

๒. คือนุชย์ดาวธนูและไฟประทีปในทิศบูรพา

๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๓๕๑ อันเป็นวันเกิดของสมเด็จพระยาบรมมมหาศรีสุริยวงศ์นั้น อยู่ในภูมิราศีธนูหรือดาวธนู ราศีที่ ๘ รูปดาวเป็นคนถือธนู ราศีเพศชาย ครองสี่เหลี่ยม สี่เดียวกับอัญมณีบุษราคัม เป็นราศีดีและกล้าแข็ง มีมิตรแท้ที่ดียิ่งคือราศีมังกรกับราศีพิจิก

ถือได้ว่าสมเด็จพระยาบรมมมหาศรีสุริยวงศ์ เป็นดาวธนูหรือชาวราศีธนู จึงคงแก่เรียน สนใจวิทยาศาสตร์ ปรัชญา ตรรกวิทยา จิตวิทยา จริยศาสตร์ ศาสนา ทั้งยังแคล่วคล่องว่องไว เปิดเผย ชื่อสัตย์สุจริต แต่หาความสงบได้ยาก เพราะชอบคิดโน่นทายนี่ไปร้อยแปดพันประการ เรื่องทำจิตว่าง เป็นสิ่งที่กระทำมิได้... ชาวธนูจะคอยหาเป้าหมายตลอดเวลา... มีความกระตือรือร้นต่อชีวิต กล้า อดทน ทะยานไปข้างหน้าไม่หยุด

ตลอดระยะเวลาการดำรงชีวิตอยู่ และทำงานรับราชการของสมเด็จพระยาบรมมมหาศรีสุริยวงศ์ เมื่อพิจารณาว่า ท่านมีผู้ใดเป็นมิตรแท้ตามภูมิราศีบ้าง โดยผู้นั้นต้องเป็นชาวราศีมังกรกับราศีพิจิก ก็พบว่าเจ้าฟ้ามงกุฎสมมุติเทววงศ์ พระราชสมภพเมื่อวันพฤหัสบดีขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๑ ตรงกับวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๓๔๗ ตามคติทางโหราศาสตร์ถือว่าเป็นราศีพิจิกดันราศีได้เช่นกัน ในช่วงปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระยาบรมมมหาศรีสุริยวงศ์ ขณะนั้นมีอายุได้ ๔๒ ปี ดำรงตำแหน่งเป็นพระยาศรีสุริยวงศ์ จางวางมหาดเล็ก พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระประชวร และทรงรู้พระองค์เองว่าถึงคราวสวรรคตแน่แล้ว

วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๓๙๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรีสุริยวงศ์ เข้าเฝ้าเป็นการส่วนพระองค์ เพื่อปรึกษาเรื่องพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ต่อมา ทรงเห็นว่าเจ้าฟ้าสองพระองค์ที่เหมาะสมครองราชสมบัติสืบต่อมา คือ เจ้าฟ้ามงกุฎสมมุติเทววงศ์กับเจ้าฟ้ากรมขุนอิศเรศรังสรรค์ แต่จะเลือกพระองค์ใดนั้น ก็สุดแท้แต่เสนาบดีตัดสินใจ ขณะนั้นสมเด็จพระยาบรมมมหาศรีสุริยวงศ์เป็นหนึ่งใน

บรรดาเสนาบดีคนสำคัญ ในที่สุดวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๓๙๓ เจ้าพระยาพระคลัง ก็ให้กะหมื่นราชามาตย์พลชั้น ๒ ไปเฝ้าเจ้าฟ้ามงกุฎสมมติเทววงศ์ที่วัดบวรนิเวศ กราบทูลว่าพวกเสนาบดีพร้อมใจกันถวายราชสมบัติแก่ท่าน ท่านเต็มใจรับหรือไม่ เจ้าฟ้ามงกุฎตอบว่า “เมื่อท่านผู้หลักผู้ใหญ่พร้อมใจกันอัญเชิญแล้ว จะต้องรับ”

เจ้าฟ้ามงกุฎสมมติเทววงศ์เสด็จขึ้นครองราชสมบัติทรงพระนามว่า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ พระยาศรีสุริยวงศ์มีอายุ ๔๓ ปี ได้เลื่อนยศเป็นเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ สมันพงศพิสุธิ มหาบุรุษรัตนมุนี ว่าที่สมุหพระกลาโหม อีก ๔ ปีต่อมา ได้เป็นอัครมหาเสนาบดีสมุหพระกลาโหมเต็มตำแหน่ง ครั้น พ.ศ. ๒๔๑๒ เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์มีอายุได้ ๖๑ ปี พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จสวรรคต เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ทำหน้าที่ออกว่าราชการแผ่นดินที่เก่ง (ศาลาเปิดโล่ง) เวทพยสถานในวัง กลาง เวลาสี่โมงเช้าทุกวัน เว้นวันพระ ฟังข้อราชการที่เสนาบดีกรมต่าง ๆ รายงาน ถ้าเป็นเรื่องอันเคยเป็นหน้าที่ของพระเจ้าแผ่นดินชี้ขาด เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ก็ สั่งการไปตามสมควร ดังกล่าวนั้น เป็นเพราะสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ มิมีมิตรแท้เป็นชาวราศีพิภิกษาหรือไม่...

นอกจากนี้ ในภูมิทักษาซึ่งจำลองจักรวาลเป็นผังภูมิ ตามหลักคิดของท่าน อาจารย์พหลหลวง คนเดียวกับ น. ณ ปากน้ำ หรือประยูร อุลุชาฎะ แบ่งจักรวาล ออกเป็น ๔ ทวิป ๘ ทิศ หรือ ๘ ภูมิทักษา โดยมีเขาพระสุเมรุอยู่ตรงกลาง แต่ละ ภูมิมีธาตุและผู้ปกปักรักษาประจำภูมิ กล่าวคือ ๑) อุตฺรกุฑทวิป (๑) ภูมิทิศเหนือ- อุตฺร ธาตุไฟ กุเธรเทพกปิก (๒) ภูมิทิศเหนือเฉียงตะวันตก-พายัพ ธาตุน้ำ-ธาตุ ลม นาคราชกปิก ๒) อมรโคยานทวิป (๓) ภูมิทิศตะวันตก-ปัจฉิม ธาตุดิน ท้าว วิรูปกษปิก (๔) ภูมิทิศตะวันตกเฉียงใต้-ทรตี ธาตุไฟ-ธาตุน้ำ มหาเทวากปิก ๓) ขมพูทวิป (๕) ภูมิทิศใต้-ทักษิณ ธาตุลม ท้าววิรูปหกปิก (๖) ภูมิทิศตะวันออก- เฉียงใต้-อาคเนย์ ธาตุไฟ-ธาตุดิน คนธรรพกปิก ๔) บุรพวิเทททวิป (๗) ภูมิทิศ ตะวันออก ธาตุน้ำ ท้าวธตรฐกปิก (๘) ภูมิทิศตะวันออกเฉียงเหนือ-อีสาน ธาตุ ลม-ธาตุดิน มหายุคกปิก

สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์อยู่ในภูมิ (๖) ภูมิทิศตะวันออก- เฉียงใต้-อาคเนย์ เป็นธาตุไฟ และมีคนธรรพเป็นเทพประจำภูมิ ทั้งนี้ ภูมิทิศตะวันออก-เฉียงใต้ คือภูมิอันเป็นดินแดนประเทศไทย ธาตุไฟในทิศตะวันออก หมายถึง พระอาทิตย์แรกขึ้น ส่องแสงสว่างไสวไปทั่ว ธาตุไฟนี้มาจากองค์สุริยเทพโดยตรง มีความหมายเดียวกับนามช่วง หรือศรีสุริยวงศ์ และยังเชื่อมโยงไปสู่รูปสัญลักษณ์ พระอาทิตย์ในตราผู้สำเร็จราชการของท่านด้วย

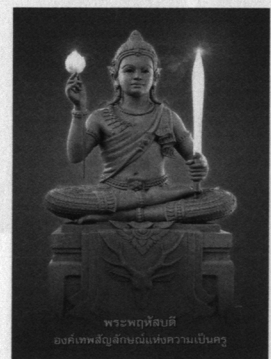
ดังนั้นจึงให้คำนิยามสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ว่าหมายถึง มนุษย์ดาวธนูและไฟประทีปในทิศบูรพา

๓. ครุเทพปักษิรักษาจึงเปรี๊ยะปราด

ตามคติพราหมณ์-ฮินดูโบราณเชื่อกันว่า ในจักรวาลนี้ มีผู้อุดมอำนาจสอง ฝ่าย คือฝ่ายเทวดาทั้งปวง กับฝ่ายอสูรทั้งปวง แต่ละฝ่ายมีครุเทพดาวพระเคราะห์ ซึ่งเป็นฤษีถ่ายทอดวิทยาการให้ฝ่ายเทวดามีพระพหุหสดีเป็นครุ มักเรียกว่าครุ เทพพหุหสดี ส่วนฝ่ายอสูรมีพระศุภร์เป็นครุ มักเรียกว่าครุเทพศุภราจารย์ ดาว พหุหสดีเป็นดาวสุกสว่างที่สุด ทรงอิทธิพลในทางศุภผล เป็นตัวแทนของฝ่ายธรรมะ

ตราผู้สำเร็จราชการของ
สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์

ให้ลาภผล ความสุขสมบูรณ์ และแก้ไขข้อขัดข้องหมดสิ้นไป ส่วนดาวพระศุกร์เป็นดาวพระเคราะห์ที่ได้รับการยกย่องว่า ทรงความแจ่มใส รุ่งเรืองขึ้นบาน อำนวยความสุขทางโลกย์แก่มนุษย์ ครูเทพศุกรจารย์มีฤทธิ์เดชมาก เป็นดาวที่อุทิศให้มนุษย์เวียนว่ายตายเกิดในโลกแห่งความรื่นรมย์ แสดงถึงต้นหาความอยากความใคร่จะดำรงชีวิตในโลกอันสวยงาม ดาวพระพฤหัสบดีเป็นดาวประจำราศีธนูกับราศีมีน และเป็นดาวประจำวันพฤหัสบดี ส่วนดาวพระศุกร์เป็นดาวประจำราศีตุลย์ กับดาวประจำวันศุกร์

สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์เกิดวันศุกร์ในราศีธนู จึงมีพระศุกร์เป็นดาวพระเคราะห์ประจำวันเกิด กับพระพฤหัสบดีเป็นดาวพระเคราะห์ประจำราศีเกิด เห็นได้ว่าน้าอัครจริยใจของท่านมีเทพผู้ยิ่งใหญ่ในจักรวาลทั้ง ๒ องค์คอยปกป้องรักษา ท่านจึงเป็นมหาบุรุษที่ก่อปรกกิจการงานอันเป็นคุณานุประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองนานัปการ จนยากกล่าวให้หมดได้ การกิจสำคัญยิ่งในด้านการปกครอง คือการเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๑๑ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๔ เสด็จสวรรคต โดยก่อนสวรรคต พระองค์ได้มอบหน้าที่รักษาราชการแผ่นดินให้แก่เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ ทำหน้าที่ไปจนกว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ เจริญพระชันษาครบ ๒๐ ปี ขณะนั้นพระองค์มีพระชนมายุประมาณ ๑๕ พระชันษา ครั้นวันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๑๖ พระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมายุครบ ๒๐ พระชันษา วันที่ ๒๕ ตุลาคม ทรงพระผนวชที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม วันที่ ๑๑ ตุลาคม เสด็จออกจากผนวช วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๑๖ ทรงกระทำพิธีราชาภิเษก และเริ่มว่าราชการแผ่นดิน เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์จึงพ้นจากตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ขณะมีอายุ ๖๔ ปี ๑๐ เดือนเศษ วันที่ ๒๕ ธันวาคม ปีเดียวกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ เสด็จทางเรือพระที่นั่งไปยังบ้านท่าน เพื่อมอบแผ่นทองคำจารึกนามใหม่ของท่านว่า**สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์** พร้อมทั้งพระราชทานเครื่องยศอย่างพระองค์ต่างกรม คือ เสลี่ยงงา กลดและดาบประดับพลอยลงยา และให้มีอำนาจสั่งการเด็ดขาดในราชการทุกอย่างทุกกรม ในเมืองหลวงและหัวเมืองทั่วอาณาจักร ทั้งสั่งการประหารชีวิตผู้กระทำความผิดได้ด้วย

สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์เป็นผู้ล้าเลิศด้วยปัญญาญาณ จึงก่อปรกการงานต่าง ๆ สำเร็จลุล่วง ผลของงานแผ่ขยายกว้างขวางยั่งยืนมาตราบถึงปัจจุบันและสืบต่อไปในอนาคต ด้วยท่านเห็นว่าการดำรงชีวิตด้วยปัญญาเป็นสิ่งประเสริฐสุด จึงส่งเสริมและอำนวยการให้เกิดการแปลวรรณกรรมจีน อันเป็นอารยธรรมทางปัญญาของโลกตะวันออก ให้คนไทยได้อ่านและเป็นผู้มีปัญญาเฉกเช่นท่าน วรรณกรรมแปลสมัยรัชกาลที่ ๔ มี ๑๒ เรื่อง ได้แก่ **ซันถึงหงอใต้** (๒๔๑๑) **น้ำซ่อง** (๒๔๑๔) **เม่งเฉียว** (๒๔๑๔) **ไซจิ้น** (๒๔๑๖) **ตั้งจิ้น** (๒๔๒๐) **โหวงไฮ้วเพงไซ** (๒๔๒๑) **ซวยงัก** (๒๔๒๒) **ซ่องกั้ง** (๒๔๒๒) **บัวนฮวยเหลา** (๒๔๒๓) และ **โหวงไฮ้วเพงหน้า** (๒๔๒๔) ในระหว่างท่านเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต้นรัชกาลที่ ๕ มี ๙ เรื่อง ได้แก่ **เนียหน่าอิดซื่อ** (๒๔๒๑) **เม่งมวดเซงม้อ** (๒๔๒๑) **เองเลียดต้วน** (๒๔๒๒) **อิวกังหน้า** (๒๔๒๒) **เสาปัก** (๒๔๒๔) **ไต้ฮั้งเผ่า** (๒๔๓๒) **เซียวฮั้งเผ่า** (๒๔๔๕) **ซียินก๊วยเจ๋งตั้ง** (๒๔๔๖) และ **ซิงเตงซันเจงไซ** (๒๔๔๗)-ตัวเลขใน (...) คือปีพิมพ์เผยแพร่วรรณกรรมเรื่องนั้นครั้งแรก

“ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ เสด็จทางเรือพระที่นั่งไปยังบ้านท่าน เพื่อมอบแผ่นทองคำจารึกนามใหม่ของท่านว่า**สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์** พร้อมทั้งพระราชทานเครื่องยศอย่างพระองค์ต่างกรม ”

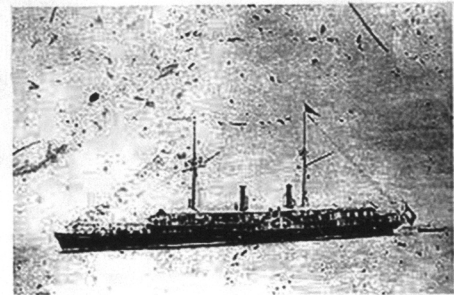
๔. ธาตุไฟ-น้ำสู่วิถีงาน-ชีวิต

ทุกสรรพสิ่งในจักรวาลประกอบขึ้นด้วยธาตุทั้ง ๔ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ ธาตุแต่ละอย่างให้คุณต่าง ๆ กัน โดยธาตุดินให้คุณทางสติการไตร่ตรอง ความหนักแน่น ความมั่นคง ธาตุน้ำให้คุณทางการสมาคม การปกครองและการขยายโครงการต่าง ๆ ธาตุลมให้คุณทางคิดฝัน จินตนาการ ศิลปะและการท่องเที่ยว และการเดินทาง และธาตุไฟให้คุณทางปัญญาและลาภผล

มนุษย์ซึ่งเกิดในแต่ละราศี มีธาตุใดธาตุหนึ่งใน ๔ ธาตุ เป็นธาตุประจำผู้นั้น สมเด็จพระยาบรมมหาราชศรีสุริยวงศ์เกิดราศีธนู ท่านเป็นคนธาตุไฟ จึงเป็นผู้มีปัญญาญาณมาก กอปรการงานใดก็สำเร็จมรรคผลทุกสิ่งอย่าง ธาตุไฟมีธาตุน้ำเป็นคู่ปรับ เมื่อธาตุใดน้อยหรืออ่อนแอกว่า ธาตุนั้นจะพ่ายแพ้แก่อีกธาตุ ด้วยความเป็นผู้มีปัญญาญาณ สมเด็จพระยาบรมมหาราชศรีสุริยวงศ์คงรู้แจ้งดีว่า ธาตุน้ำเป็นธาตุคู่ปรับกับท่าน ด้วยเหตุนี้ การกักสำคัญและเห็นผลงานอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม ซึ่งท่านให้ความสำคัญอย่างมาก คือ การขุดคลองกับการต่อเรือ มีนัยสำคัญเกี่ยวกับธาตุน้ำ การขุดคลองนั้นเพื่อบริหารจัดการน้ำให้อยู่ในที่แห่งน้ำอันเหมาะสม ส่วนการต่อเรือเพื่อให้ผู้อยู่บนเรือ ที่นี้ขอจำเพาะว่าคือตัวท่านเอง เป็นผู้ดูแลเหื่อน้ำ คลองสำคัญที่ท่านออกเงินและอำนวยความสะดวก ได้แก่ คลองผดุงกรุงเกษม คลองดำเนินสะดวก คลองบางลี่ และคลองยี่สาน ส่วนเรือที่ท่านต่อเองตลอดจนอำนวยความสะดวก คือ แกลวกกลางสมุทร ระบิลบัวแก้ว วิทยาคม วัฒนานาม จินดา ดวงแก้ว เทพโกสินทร์ ราชฤทธิ์ สยามภพ แผ่นผืนทะเล จรจบชล มิตื่ออ แอโร ลีวลอยเวहन อรรคราชวรเดช (เรือพระที่นั่ง) และสยามบุปผัตมภ์ เรือที่ตั้งนามให้สัมผัสคล้องจองกัน ได้แก่ สยามอรสมุผล เวहनชลเดช อรเทศกิจการ ชลธารมกร สุข ราษฎร์ไพร่ มณีเมขลา และมหาพิชัยเทพ

คนธาตุไฟ มีดาวพลูทอสติดกมลัคนา มักเป็นคนใจร้อน ไม่ชอบทำอะไรไต่เสริ่งช้า ๆ ชอบเนรมิตเอาให้ได้ดังใจ ชอบเป็นใหญ่ และถือว่าตนถูกเสมอ เหตุการณ์ตอนพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต และสมเด็จพระยาบรมมหาราชศรีสุริยวงศ์ซึ่งดำรงตำแหน่งพระยาศรีสุริยวงศ์อยู่นั้น พระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนพิพิธภูเบนทร์วิตกว่า เจ้าพระยาพระคลังและพระยาศรีพิพัฒน์ซึ่งเป็นพี่น้องกัน คงจะหาเหตุเอาผิดแก่ท่าน จึงระดมไพร่พลจำนวนมากมาล้อมสู้ป้องกันตัว เจ้าพระยาพระคลังจึงปรึกษากับพระยาศรีสุริยวงศ์ว่าจะทำอย่างไรให้กรมขุนพิพิธภูเบนทร์เลิกล้อมสู้กำลังพล พระยาศรีสุริยวงศ์จึงเดินทางลงไปเมืองสมุทรปราการ ขนทหารปืนเล็กลงเรือกำปั่นเอาเข้ามากรุงเทพฯ ทอดสมอที่ท่าเตียน แล้วไปเข้าเฝ้ากรมขุนพิพิธภูเบนทร์ ถามว่าการที่กรมขุนพิพิธภูเบนทร์ระดมล้อมสู้ผู้คนไว้มากเกินสมควรนั้น มีความประสงค์อย่างไร ก็ได้รับการชี้แจงว่า เพราะกลัวอันตราย จึงเกณฑ์คนมาป้องกันตัว เห็นได้ว่าพระยาศรีสุริยวงศ์มิได้หวาดหวั่นต่อพระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนพิพิธภูเบนทร์แต่อย่างใด ทั้งยังทูลต่อกรมขุนพิพิธภูเบนทร์ว่า บิดาของตนกับเสนาบดีทั้งหลายช่วยกันรักษาราชการบ้านเมืองจนเป็นที่เรียบร้อย ไม่เห็นมีอันตรายใดมาพ้องพานได้เลย ขอให้ไล่ไพร่พลกลับไปให้หมด มิฉะนั้นจะให้ทหารมาจับตัวไปลงโทษ กรมขุนพิพิธภูเบนทร์จึงยอมจำนนแต่โดยดี

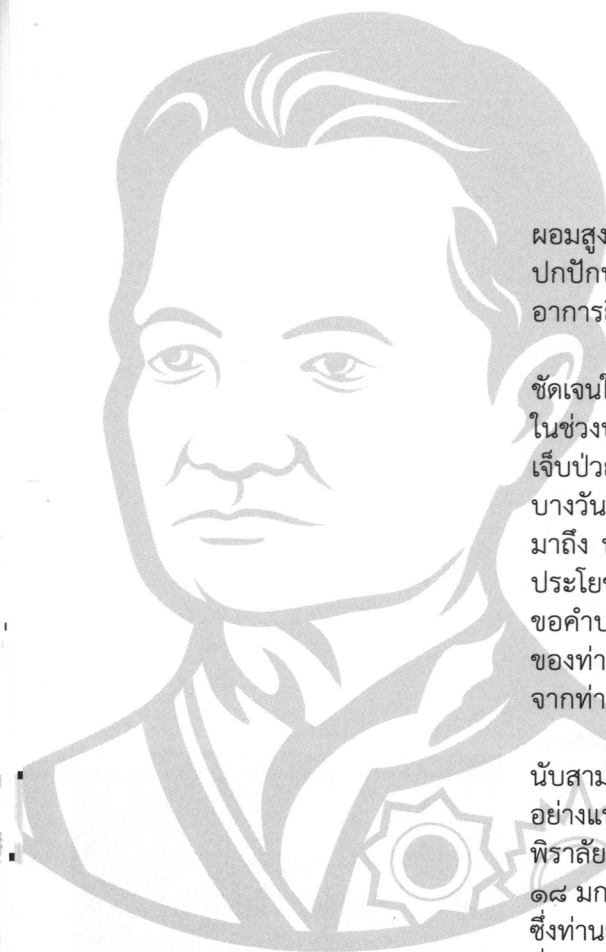
ด้วยสมเด็จพระยาบรมมหาราชศรีสุริยวงศ์เป็นคนธาตุไฟ ความร้อนและแสงสว่างจากไฟ กระตุ้นให้ท่านมีชีวิตชีวา กระฉับกระเฉง และเชื่อมั่นในตนเอง คนธาตุไฟส่วนมากจะไม่อ้วนท้วน เพราะธาตุไฟในร่างกายเผาผลาญอาหารอันรับประทานเข้าไปเป็นพลังกายพลังชีวิต แม้เมื่อท่านอายุเกือบ ๖๕ ปีแล้วแต่ยังแข็งแรง

เรือพระที่นั่ง

“ เห็นได้ว่าพระยาศรีสุริยวงศ์มิได้หวาดหวั่นต่อพระเจ้าน้องยาเธอ กรมขุนพิพิธภูเบนทร์แต่อย่างใด ทั้งยังทูลต่อกรมขุนพิพิธภูเบนทร์ว่า บิดาของตนกับเสนาบดีทั้งหลายช่วยกันรักษาราชการบ้านเมืองจนเป็นที่เรียบร้อย ”

ผอมสูง ไม่อ้วนเหมือนบิดาของท่าน ยิ่งธาตุไฟราศีธนูซึ่งมีพระภุชงค์เป็นเทพผู้ปกปักรักษาประจำราศีแล้ว จะส่งผลให้เจ้าราศีนี้ถืออุปาทานเป็นสำคัญ คือมีลักษณะอาการยึดติดยึดมั่น

ความยึดติดยึดมั่นของสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์นั้น เห็นได้ชัดเจนในความยึดมั่นถือมั่นของท่านต่อการทำงานที่ท่านได้บำเพ็ญเพื่อบ้านเมืองนั่นเอง ในช่วงปลายของชีวิตท่านช่วงต้น พ.ศ. ๒๔๒๔ ซึ่งท่านมีอายุ ๗๓ ปี ท่านมีอาการเจ็บป่วย เกิดหกล้ม เป็นเหตุให้ข้อเท้าพลิก ปวดเจ็บมาก เดินไม่ถนัด เป็นลมบ่อย ๆ บางวันเป็นตะคริวกระตุกแรง ๆ และมีอาการง่วงซึมไปนาน ๆ อาการเช่นนี้ล่วงมาถึง พ.ศ. ๒๔๒๕ อันเป็นปีสุดท้ายในชีวิตของท่าน ท่านยังคงบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองอยู่เสมอ โดยออกความเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่พระเจ้าอยู่หัวขอคำปรึกษา ด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น มีความเคารพในสติปัญญาของท่านยิ่งกว่าเจ้านายและขุนนางคนอื่น มีราชการสำคัญใด ก็ต้องขอความเห็นจากท่านก่อนจะสั่งการเด็ดขาด

ในวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๒๕ ดาวหางปรากฏบนท้องฟ้ากรุงเทพฯ นานนับสามเดือน จึงเลือนลับหาย คนโบราณเชื่อว่าต้องมีผู้หลักผู้ใหญ่ในบ้านเมืองตายอย่างแน่นอน ราษฎรต่างวิตกว่า สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์เห็นจะถึงแก่พิราลัยเป็นแน่แท้ ภายหลังจากดาวหางลับหายไปจากท้องฟ้าหนึ่งเดือนพอดี วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๔๒๕ ท่านออกจากบ้านในเมืองราชบุรี ไปทำการฉลองศาลา ซึ่งท่านสร้างไว้ที่ตำบลมะขามเตี้ย แขวงเมืองกาญจนบุรี เมื่อเรือไปถึงตำบลกลอนโด ซึ่งอยู่เลยท่าเรือพระแท่นดงรังขึ้นไป ท่านให้คนหามท่านขึ้นจากเรือ ไปเก็บมะขามป้อมบนบก ขณะนั้นเป็นเวลาเที่ยงจัด บรรดาลูกหลานxor้อมมิให้ท่านขึ้นบก ท่านหยาบมพึ่งไม่ ครั้นไปถึงต้นมะขามป้อม ก็ไปนอนหลับตาซิมอยู่ เนื่องจากเป็นไข้กะทันหัน ลูกหลานจึงพาตัวท่านกลับบ้านที่เมืองราชบุรี เมื่อกลับมาถึงต้นมะขามหน้าบ้าน ท่านเป็นลมคอพับ จึงหามไปใต้ถุนบ้าน แล้วพยายามแก้ไขเพื่อให้ฟื้น ดังที่กล่าวมาเห็นได้ว่า การที่สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ป่วยนี้ เป็นเหตุให้ชีวิตท่านเดินทางสู่ภาวะพิราลัยนั้น เป็นเพราะธาตุไฟแห่งราศีส่งผลให้ท่านเป็นคนยึดมั่นถือมั่นต่อการทำงานมากจนเกินไปนั่นเอง

โลกนี้ประกอบขึ้นด้วยธาตุน้ำมากกว่าธาตุดิน ธาตุลม และธาตุไฟ สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์เป็นคนธาตุไฟซึ่งมีธาตุที่คู่ปรับเป็นธาตุน้ำ ท่านอาจรู้แจ้งอยู่ตลอดเวลาว่า ในที่สุดแล้ว เมื่อธาตุน้ำซึ่งเป็นธาตุมีพลังมากที่สุดในโลกนี้ แข็งแกร่งกว่าธาตุไฟ ไฟธาตุแห่งชีวิตท่านคงมอดลง วันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๔๒๕ ในตอนที่เจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ไวยวัฒน์และญาติ นำสมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์กลับบ้านที่กรุงเทพฯ เพื่อให้แพทย์รักษาอาการป่วยนั้น การเดินทางนี้ใช้เรือกลไฟมุ่งเรือมาจนพ้นคลองดำเนินสะดวก เวลาบ่ายห้าโมงเศษ จะเข้าคลองภาษีเจริญ เพลานี้ธาตุน้ำมีพลังมากกว่าธาตุไฟแห่งชีวิตท่าน บังเอิญน้ำในคลองแห้ง จึงไปรอน้ำอยู่ ณ ปากคลองกระทุ่มแบน ถึงปากคลองเวลาห้าทุ่มเศษ สมเด็จพระยาภิรมย์เป็นลมชัก แล้วถึงแก่พิราลัยที่ปากคลองกระทุ่มแบน สิริอายุได้ ๗๔ ปี ๒๕ วัน

บทสรุป

ในแผ่นดินพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ มีเณร ๓ รูป จำพรรษาอยู่ที่วัดสามวิหาร สามเณรรูปโตชื่อสิน ต่อมาคือสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช สามเณรรูปรองชื่อ

“ การที่สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ป่วยนี้ เป็นเหตุให้ชีวิตท่านเดินทางสู่ภาวะพิราลัยนั้น เป็นเพราะธาตุไฟแห่งราศีส่งผลให้ท่านเป็นคนยึดมั่นถือมั่นต่อการทำงานมากจนเกินไปนั่นเอง ”

ทองด้วง ต่อมาคือพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และสามเณร
รูปเล็กชื่อ**ขุนนาค** ต่อมาคือเจ้าพระยามหาเสนา (ขุนนาค) สมุหกลาโหมในแผ่นดิน
รัชกาลที่ ๑ สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์เป็นหลานของเจ้าพระยามหาเสนา
(ขุนนาค) โดยสรุปกล่าวได้ว่า บรรพบุรุษและบุตรหลานของสมเด็จพระยาบรมมหา
ศรีสุริยวงศ์ ได้รับราชการสนองพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
มาตั้งแต่สมัยปลายกรุงศรีอยุธยา กรุงธนบุรี ล่วงมาถึงกรุงรัตนโกสินทร์-ปัจจุบัน
ในวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๔๕๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาล
ที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ทรงพระราชทานนามสกุล “ขุนนาค” (Bunnag) เป็น
นามสกุลพระราชทานลำดับที่ ๕๗ แก่เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พร) ผู้เป็นบุตรใน
สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ โดยนามสกุลนี้สำหรับใช้ทั่วไปในหมู่ราชินิกุล
ซึ่งสืบสายโลหิตจากเจ้าพระยาอรรคมหาเสนา (ขุนนาค) นั่นเอง ในส่วนที่เป็นความ
น่ายศจรรยไฉนน่าปการอันเกิดแก่สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์นั้น เมื่อ
อาศัยวิทยาการอันเป็นปรกณัมทางโหราศาสตร์มาคลี่คลายค้นหาต้นตอ ก็ตอบข้อ
สงสัยได้ว่า ทุกสิ่งอย่างมิใช่ความบังเอิญ ล้วนแต่ถูกกำหนดจากเบื้องบนมาแล้วทั้ง
สิ้น

เอกสารอ้างอิง

- “ห้องโหลศรีมหาโพธิ์”. (๒๕๔๕). พรหมชาติฉบับสมบูรณ์. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐.
กรุงเทพฯ: อำนวยสาสน์.
- วรวรรณ ศรียาภย์. (๒๕๖๕). ภาษาในบริบทสังคมและวัฒนธรรมสมัยใหม่. พิมพ์
ครั้งที่ ๒. ปทุมธานี: เดอะ บุคส์พลัส.
- เทพย์ สาริกบุตร. (๒๕๕๘). โหราศาสตร์ในวรรณคดี. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ:
ศิลปาบรรณาคาร.
- พลูหลวง. (๒๕๑๙). ทวาทศเคราะห์. กรุงเทพฯ: เกษมบรรณกิจ.
- กฤษณา อโศกสิน. (๒๕๕๘). แมลงและมาลี. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- ชัย เรื่องศิลป์. (๒๕๔๒). ยอดคน. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ ๑๙๙๙.
- พลูหลวง. (๒๕๓๐). เทวโลก. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ.
- พลูหลวง. (๒๕๓๑). ปฐมภาคแห่งโหราศาสตร์. กรุงเทพฯ: เกษมบรรณกิจ.
- คณะกรรมการรวบรวมและค้นคว้าเกี่ยวกับพระราชนิพนธ์ ฯลฯ ของพระบาทสมเด็จพระ
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว. (๒๕๔๔). อักษรานุกรมนามสกุลพระราชทาน
ในพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพระบรมราชานุสรณ์พระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในพระบรมราชูปถัมภ์.

